

Oversikt over endringer i doktorgradsforskriftene

Endringer som gjelder alle tre doktorgradsforskriftene

- *§ 3 (1) om hvem som vedtar doktorgradsforskriftene.*
Doktorgradsforskriftene og endringer i disse blir vedtatt av universitetsstyret. Endringer som blir gjort kommer ofte som følge av regelendringer fra sentrale myndigheter (lov og sentrale forskrifter) eller for å legge til rette for mindre endringer i saksbehandlingen. I det første tilfellet vil universitetsstyret ikke ha en reell mulighet til å påvirke vedtaket, fordi UiB uansett må følge det sentrale regelverket. I det andre tilfellet er saken verken av prinsipiell eller strategisk karakter og vil derfor være dårlig egnet som styresak. Selv om myndigheten til å endre forskriften i mange tilfeller vil ligge hos rektor med denne endringen, vil praksisen med å sende endringsforslagene på høring til fakultetene fortsette. Høringssvarene vil være retningsgivende i vurderingen av om endringsforslaget kan regnes som *mindre viktig* eller ikke, og dermed om saken kan vedtas av rektor eller om den skal legges frem for universitetsstyret. Forslag til ny tekst:

Rektor kan vedta mindre viktige endringer i denne forskriften. Universitetsdirektøren skal rapportere slike endringer til styret.

- *§ 5-5-3. (3) i ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU og § 14 (1) i dr.philos.-forskriften, om annullering, utestenging, tvungen avslutning og avslutning av bedømmelse ved uredelighet eller fusk.*
Det skrives eksplisitt at fakultetsstyret skal fatte vedtak i saker om annullering, utestenging og tvungen avslutning grunnet fusk og vitenskapelig uredelighet.

- *§ 10-3. (1) i ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU, og § 5-3 (1). i dr.philos.-forskriften, om tidligere arbeider.*
Paragrafen har fått ny tittel, «Tidligere arbeider», og er satt opp som en punktliste. Endringen klargjør i større grad hvilke arbeider som kan gjenbrukes og hvilke som ikke kan gjenbrukes i en avhandling eller et ph.d.-resultat. Forslag til oppdatert regeltekst fjerner «bedømmelser» fra oppramsingen av hvilke typer dokumenter som ikke kan antas til bedømmelse. Endringen klargjør dermed at det å bruke et tidligere underkjent arbeid i en ny bedømmelse ikke er å anse som uakseptabel gjenbruk av eget arbeid. Verdt å merke seg i den nye teksten er at flere ph.d.-kandidater kan samarbeide om deler av et ph.d.-arbeid, typisk en artikkel, og at disse hver for seg kan levere inn arbeidet til bedømmelse.

Det foreslås videre at deler av arbeid som har blitt godkjent som besvarelser eller andre aktiviteter i opplæringsdelen, kan benyttes i avhandlingen. Denne regelen er ikke aktuell for dr.philos. og vil derfor gjennomgå lenger ned i dokumentet.

Når det gjelder begrepsbruken i det nedenstående, legger vi til grunn en forståelse om at «arbeid» betyr hele avhandlinger eller hele besvarelser på nivåene under doktorgrad. Med «deler av arbeid» mener vi større stykker tekst eller kunstnerisk utviklingsarbeid. For en avhandlingsbasert ph.d. vil dette i omfang være en artikkel og deler av tekst som er mindre enn en artikkel.

Forslag til ny tekst (eksempel fra ph.d.-forskrift konvensjonell):

Kravet om "ny faglig kunnskap" etter § 10-1 innebærer at

a) arbeid eller deler av arbeid som er vurdert til doktorgraden ved en annen institusjon, ikke kan inngå i avhandlingen, og det samme gjelder arbeid eller deler av arbeid som har blitt underkjent etter omarbeiding (andre gangs underkjenning)

b) arbeid eller deler av arbeid som har vært godtatt som grunnlag for eksamener eller grader på nivå under doktorgrad, ikke kan inngå i avhandlingen. Data, metoder, analyser eller resultater fra nivå under doktorgrad kan likevel danne utgangspunktet for et ph.d.-prosjekt. Denne type gjenbruk må fremkomme i prosjektbeskrivelsen c) deler av arbeid som inngår som grunnlaget for en annen kandidats ph.d.-grad som herværende kandidat har samvirket i, kan likevel inngå i avhandlingen

d) deler av arbeid som har blitt godkjent som besvarelse eller andre aktiviteter i opplæringsdelen, kan likevel inngå i avhandlingen (se mer om dette under, i omtalen av om deler av arbeid fra opplæringsdelen kan inngå i avhandlingen/ph.d.-prosjektet).

Bruk av tidligere arbeid må refereres til i den grad vitenskapelige standarder for det aktuelle fagområdet krever det.

I tredje avsnitt i § 10-3., om tidsgrense for hvor gamle tidligere arbeider kan være ved opptak og innlevering, er det foretatt en samkjøring av teksten mellom de tre doktorgradsforskriftene.

- *§ 11-3. i ph.d.-forskrift konvensjonell, § 11-4. i ph.d.-forskrift KU og 7-1. i dr.philos.-forskriften, om bedømmeselskomiteens innstilling.*

Det står oppført to plasser at fakultetet skal behandle bedømmeselskomiteens innstilling. Dette fjernes under paragrafen som dreier seg om bedømmeselskomiteens arbeid og beholdes under fakultetets behandling.

- *§ 12. (4) i ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU, og § 8 (4) i dr.philos.-forskriften, om fakultetets behandling av bedømmeselskomiteens innstilling.*

Ved fakultetets behandling av bedømmeselskomiteens innstilling om avhandling foreslås det å gjøre tydelig at fakultetsstyret skal fatte vedtak i tilfeller når fakultetet selv ønsker å oppnevne to nye sakkyndige ved positiv innstilling. Forslag til ny tekst:

Fakultetsstyret skal fatte vedtak ved delt eller negativ innstilling, eller i tilfeller der fakultetet selv ønsker å oppnevne to nye sakkyndige ved positiv innstilling.

Endringer som gjelder ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU.

- *§ 3. (4) i ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU, om ansvaret for ph.d.-utdanningen.*

Etter at det er gjennomført programevaluering, skal ph.d.-programmet formelt reakkrediteres. Det foreslås at dette er et vedtak som skal fattes av fakultetsstyret.

- *§ 3. (6) i ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU, om ansvaret for ph.d.-utdanningen.*

Det foreslås å legges inn et nytt avsnitt om opprettelse av ph.d.-emner og nedleggelse av

faste ph.d.-emner, og at dette skal fattes av fakultetet selv.

- *§ 5-1. (5) i ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU, om vilkår for opptak.*
Den nasjonale opptaksforskriften til høyere utdanning fremholder i § [6-1](#) (1) at søkere til utdanninger der studenten kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisstudium, skal legge frem politiattest. Regelen er tatt inn i opptaksforskriften ved UiB, og er her utvidet til å gjelde i kontakt både med mindreårige og andre sårbare grupper. Vi foreslår at fakultetene gis myndighet til å be søkeren om å legge frem politiattest hvis man har grunn til å tro at søkeren kan komme i kontakt med mindreårige eller andre sårbare grupper som en del av forskningen, det kunstneriske utviklingsarbeidet eller i opplæringsdelen. Regelen skal kun gjelde for de søkerne som har sikret seg finansiering og blir vurdert for opptak. Hvis politiattest er lagt frem i forbindelse med ansettelse, er det kun nødvendig å be arbeidsgiver om en bekreftelse på at dette er gjort. Regelen vil normalt ikke gjelde i tilfeller der norsk politi ikke kan fremskaffe politiattest for søkeren. Forslag til nytt avsnitt:

Søkere som kan komme i kontakt med mindreårige eller andre sårbare grupper som en del av forskningen/det kunstneriske utviklingsarbeidet eller opplæringsdelen, kan bli bedt om å levere politiattest ved opptak.

- *§ 5-1. (6) i ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU, om vilkår for opptak.*
UiB er bundet av ulike nasjonale regelverk knyttet til den sikkerhetspolitiske situasjonen. Ved UiB finnes det både for studiefeltet og ved ansettelse regler og rutiner knyttet til eksportkontroll. Det foreslås å ta inn et avsnitt som gir hjemmel til å nekte opptak dersom den planlagte forskningen, det kunstneriske utviklingsarbeidet eller emner i opplæringsdelen vil komme i strid med regelverket om eksportkontroll, i form av ulovlig kunnskapsoverføring. Hvis søknaden er klarert etter undersøkelser om eksportkontroll i forbindelse med ansettelse, er det kun nødvendige å be arbeidsgiver om en bekreftelse på at dette er gjort. Forslag til nytt avsnitt:

Søkere som ellers er kvalifiserte, skal ikke tas opp dersom planlagt forskning/kunstnerisk utviklingsarbeid eller opplæringsdel ikke er i strid med reglene om eksportkontroll.

- *§ 5-4. (1) i ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU, om ph.d.-avtalen.*
For å forenkle underskriftsrutinene, foreslås det å fjerne kravet om at grunnenhet skal signere ph.d.-avtalen. Det vurderes at man ikke mister noe substansielt ved å fjerne denne underskriften, da grunnenhet allerede gir sin godkjenning i forkant av opptak av kandidaten, og fakultetet signerer på vegne av grunnenheten.
- *§ 5-5-2. (3) i ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU, om tvungen avslutning ved forsinkelse.*
Det bør være tilstrekkelig at fakultetet selv fatter vedtak om tvungen avslutning ved forsinkelse. I dag fremkommer det at dette skal gjøres av fakultetsstyret.
- *§ 5-5-3. (1) i ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU, om annullering, utestenging og tvungen avslutning ved uredelighet eller fusk på eksamen eller obligatoriske aktiviteter.*
Det foreslås å bytte ut «prøver» med «obligatoriske aktiviteter knyttet til emner», da dette

er et begrep som fremkommer i den nye UH-loven og som virker mer forståelig. Eksempel på en slik obligatorisk aktivitet i et emne kan være aktiviteter på lab man må gjennomføre for å gå opp til eksamen.

Ny UH-lov ([§ 12-4](#), side 382) fremholder at i særlig grove tilfeller av fusk kan kandidaten utestenges i inntil to år. Forslag til tekst:

Fusk på eksamen eller obligatoriske aktiviteter knyttet til emner i opplæringsdelen kan gi grunnlag for annullering av eksamen eller den obligatoriske aktiviteten, og at kandidaten utestenges fra ph.d.-programmet i inntil ett år. I særlig grove tilfeller kan kandidaten utestenges i inntil to år.

Dagens versjon av ph.d.-forskriftene gir anledning til å utestenge kandidater fra ph.d.-programmet ved fusk i opplæringsdelen. [§ 13-1](#) (side 383) i ny UH-lov fremholder at kandidater som er ansatt ved et universitet eller en høyskole er unntatt reglene om bortvisning og utestenging. I [forarbeidene](#) til loven (s. 265) står det at kandidater som er ansatt andre steder enn ved et universitet eller en høyskole, ikke er omfattet av unntaket. Forslag til ny tekst:

Ph.d.-kandidater som er ansatt ved et universitet eller en høyskole, er unntatt fra disse reglene om utestenging.

Det skrives eksplisitt at Den sentrale klagenemnd er et organ ved Universitetet i Bergen.

- *§ 7-3. (2) i ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU, om opplæringsdelens innhold.* I den nye UH-lovens [§ 13-1](#) (side 383) innføres en regel om at når eksamener eller obligatoriske aktiviteter gjennomføres som del av en ph.d.-utdanningen, gjelder rettighetene og pliktene etter kapittel 11 (undervisning, eksamen, sensur, klage og vitnemål) og 12 (regler om adferd og reaksjoner) i UH-loven også for ph.d.-kandidatene. Vi tolker det dithen at det her dreier seg om eksamener eller obligatoriske aktiviteter som er knyttet til emner i opplæringsdelen. Vi foreslår videre at det ikke henvises til alle underkategorier i UH-lovens kapittel 11 og 12 (undervisning, eksamen, sensur, klage og vitnemål, regler om adferd og reaksjoner), men at det er tilstrekkelig kun å omtale hovedkategoriene «studier og eksamen». Forslag til ny tekst:

Eksamener og obligatoriske aktiviteter knyttet til emner i opplæringsdelen er regulert av bestemmelsene om studier og eksamen i studieforskriften ved Universitetet i Bergen og universitets- og høyskoleloven.

- *§ 7-3. (4) i ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU, om opplæringsdelens innhold.* Det legges til et nytt avsnitt som hindrer gjenbruk av emner fra tidligere grader. Forslag til ny tekst:

Emner som har inngått som grunnlag for tidligere oppnådde grader, kan ikke innpasses i kandidatens opplæringsdel.

- *§ 10-3. (1) i ph.d.-forskrift konvensjonell og ph.d.-forskrift KU, om deler av arbeid fra opplæringsdelen kan inngå i avhandlingen/ph.d.-prosjekter.*

I dagens ph.d.-forskrifter fremkommer det ikke tydelig hvorvidt arbeid som har blitt godkjent som besvarelser eller andre aktiviteter i opplæringsdelen, kan benyttes i avhandlingen eller ph.d.-resultatet i kunstnerisk utviklingsarbeid. En kort spørreunde hos fakultetene viser at praktiseringen knyttet til dette spørsmålet varierer. Noen av fakultetene har klare retningslinjer om at man ikke kan bruke teksten fra besvarelse i opplæringsdelen på nytt i avhandlingen. Andre fakultet forteller at emnene kan betegnes som avhandlingsnære og at kandidatene kan bruke tekst fra besvarelser inn i avhandlingen.

Vi mener det er uheldig at praksisen på dette feltet er såpass ulik når det ikke er noen faglige grunner til at det skal være forskjellig. Gjenbruk av deler av arbeidet fra opplæringsdelen er et tema svært mange av ph.d.-kandidatene kommer borti i løpet av ph.d.-utdanningen, noe som understreker viktigheten av å få felles regler om dette.

En regel som avklarer dette spørsmålet bør avspeile hvordan man ser på forholdet mellom opplæringsdelen og ph.d.-avhandlingen/ph.d.-resultatet. Hvis man tar utgangspunkt i at opplæringsdelen i stor grad skal understøtte avhandlingsarbeidet, dvs. at opplæringsdelen ikke er uavhengig sett i forhold til ph.d.-forskningen, kan det være formålstjenlig om man tillater at deler av arbeidet fra opplæringsdelen kan inngå i avhandlingen/ph.d.-resultatet. Spørsmålet blir videre om man skal kunne gjenbruke hele besvarelser fra opplæringsdelen inn i avhandlingen/ph.d.-resultatet. I sin ytterste forstand mener vi at det bør være tillatt. Samtidig vil gjenbruk av hele besvarelser sjelden være en relevant problemstilling, ettersom man som oftest må endre på eksempelvis et essay før det kan inngå i en avhandling.

Vi foreslår også å ta inn en regel om at bruk av tidligere arbeid må refereres til i den grad standarder for det aktuelle fagområdet krever det.

Forslag til ny tekst blir derfor:

Kravet om "ny faglig kunnskap" etter § 10-1 innebærer at (...)

d) deler av arbeid som har blitt godkjent som besvarelse eller andre aktiviteter i opplæringsdelen, kan likevel inngå i avhandlingen/ph.d.-resultatet.

Bruk av tidligere arbeid må refereres til i den grad vitenskapelige standarder for det aktuelle fagområdet krever det.

Endringer som gjelder ph.d.-forskrift konvensjonell og dr.philos.-forskriften

- *§ 10-1. i ph.d.-forskrift konvensjonell og § 5-1. i dr.philos.-forskriften, om krav til avhandlingen.*

Reglene om hvilke språk som kan tillates, og at det skal skrives et sammendrag på norsk og engelsk, flyttes opp under paragrafen om «Krav til avhandlingen». Paragrafen om språk fjernes.

- *§ 15-2. (5) i ph.d.-forskrift konvensjonell og § 13-2. (8) i dr.philos.-forskriften, om prøveforelesning.*

Det foreslås at fakultetet kan delegerer myndighet om godkjenning av prøveforelesning. Et av våre fakultet, som avholder prøveforelesning noen dager eller uker før disputasen, ønsker en mindre tungvint prosess rundt prøveforelesningen. De fremholder at en prøveforelesning verken er like høytidelig eller komplisert som en disputas, og at dekanens eller settedekanens

tilstedeværelse og godkjenning ikke er nødvendig. I forslag til ny tekst strykes «selv» fra «Fakultetet selv»:

Fakultetet fatter vedtak om godkjenning av prøveforelesning på grunnlag av bedømmelseskomiteens innstilling.

Fakultetet selv skal fattes vedtak hvis innstillingen er delt eller negativ.

Endringer som kun gjelder for ph.d.-forskrift KU

- § 2-2. *Innhold i ph.d.-utdanningen i kunstnerisk utviklingsarbeid*
Det foreslås det å bytte ut «trening i formidling av vitenskapelig arbeid» med «trening i formidling av kunstnerisk utviklingsarbeid».
- § 10-1. (7) *Krav til ph.d.-resultatet*
Avsnittet om at det normalt bare skal inngå arbeider som er produsert etter opptak, foreslås fjernet. Dette samme innholdet fremkommer i § 10-3. *Tidligere arbeider.*

Regelen om at det skal følge et skriftlig sammendrag, er flyttet fra opp fra «Formidling» til «Krav til ph.d.-resultatet».

- Del IV. Fullføring
Det er foretatt noen endringer i overskrifter for å sikre en likere struktur med den konvensjonelle ph.d.-forskriften. Endringen i overskrifter har ført til at paragrafnummereringen har endret seg.

Endringer som kun gjelder for dr.philos.-forskriften

- § 4-2. (4) *Søknad og krav til dokumentasjon*
Det foreslås et nytt avsnitt som gir fakultetene en tydelig hjemmel til å avvise dr.philos.-avhandlinger på fagfelt der man ikke har kompetanse:

Fakultetet selv kan avvise søknad om å få avhandlingen bedømt dersom fakultetet ikke har kompetanse på det fagfeltet som avhandlingen omhandler.